

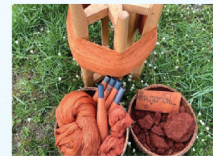
ผ้าภูอัคนี

จุดเด่นของเทคโนโลยี

ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากดินภูเขาไฟด้วยภูมิปัญญาชาวบ้านจนเกิดเป็น “ผ้าภูอัคนี” ผ้าย้อมสีดินที่สวยงาม มีเอกลักษณ์ของตำบลเจริญสุข จังหวัดบุรีรัมย์ โดยแต่เดิมมีตำนานที่เล่ากล่าวต่อๆ กันมามากมายเกี่ยวกับสีย้อมธรรมชาติจากดินภูเขาไฟนั่นก็คือ เนื่องจากภูมิประเทศที่มีเนินเขาอยู่มาก รวมไปถึงภูเขาไฟที่ดับแล้วอย่าง “เขาพระอังคาร” และในช่วงฤดูฝน ทำให้พื้นที่ภายในป่ามีความชื้น ชาวบ้านในตำบลเจริญสุขและในระแวกใกล้เคียงกันนั้นจะนิยมเข้าไปในป่าเพื่อหาของป่ากัน ด้วยความชื้นในอากาศทำให้สภาพดินภายในป่ากลายเป็นดินโคลน เมื่อชาวบ้านที่เดินทางเข้ามาหาของป่าก็ได้สีดินลึ้มกันจากความชื้นของโคลนและความชื้นของดิน จากนั้นเมื่อกลับออกจากป่ากันมาแล้วก็พบว่าเสื้อผ้าที่เปื้อนดินโคลนนั่นแม้ว่าจะซักทำความสะอาดอย่างไรก็ยังมีสีของดินติดอยู่ จึงจุดประกายความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการย้อมสีดินภูเขาไฟกับ “ผ้าฝ้าย” ที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพของทางจังหวัดบุรีรัมย์อยู่ก่อนแล้วจนพบว่าผ้าที่ย้อมด้วยสีจากดินภูเขาไฟด้วยภูมิปัญญาชาวบ้านนั้นให้สีที่เข้มและมีความคงทน อีกทั้งยังให้สัมผัสที่นุ่มเมื่อได้สวมใส่ จึงทำให้สวมใส่แล้วสบายตัว

อย่างไรก็ตามยังมีเรื่องราวในมุมอื่นๆ อีกมากมายเกี่ยวกับประวัติและความเป็นมาก่อนที่จะมาเป็นผ้าภูอัคนีในวันนี้ บ้างก็ว่าในสมัยก่อนมีโครงการสร้างฝายชะลอน้ำบนเขาพระอังคาร และได้มีการเจอแหล่งดินภูเขาไฟเมื่อครั้งตอนไปสำรวจ จึงนำมาต่อยอดจากองค์ความรู้การหมักย้อมสีดินที่เคยได้รับการถ่ายทอดมาก่อนแล้ว โดยได้นำเปลือกของต้นประดู่มาผสมกับดินเพื่อให้มีสีที่เข้มขึ้นและมีความคงทนของสีที่มากขึ้นด้วย

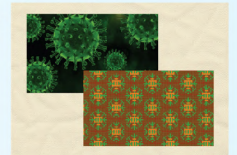

ที่มา : <http://i-san.tourismthailand.org/5382/>

และนี่ก็นับได้ว่าเป็นตำนานที่ได้อธิบายเรื่องราวที่มีคุณค่าและน่าประทับใจกว่าที่จะได้มาเป็น “ผ้าภูอัคนี” ที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีจุดเด่นและอัตลักษณ์ที่สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดบุรีรัมย์จวบจนทุกวันนี้

การยกระดับภูมิปัญญาสำหรับผ้าภูอัคนีของตำบลเจริญสุข จังหวัดบุรีรัมย์: โครงการ U2T

จากการเข้าร่วมในโครงการ U2T ในครั้งนี้ก่อให้เกิดแรงขับเคลื่อนให้มีการพัฒนาลายผ้าจากที่มีอยู่เดิมคือ ลายสายฝน ลายพื้นเรียบ ลายดินแดงโดยลายผ้าที่พัฒนาขึ้นนี้คือ “ผ้าภูอัคนี ลาย Covid-19” (ดอกลายโควิด)

กิจกรรมการพัฒนาต่อยอดเชิงเทคนิคสำหรับผ้าภูอัคนี : การเคลือบนาโน

สำหรับการต่อยอดเชิงเทคนิคภายใต้คำแนะนำจากศูนย์นาโนเทคโนโลยีแห่งชาติ (นาโนเทค) จึงได้นำเทคนิคการเคลือบสิ่งทอให้มีสมบัติพิเศษด้วยนาโนเทคโนโลยีที่หลากหลายมาเพื่อการพัฒนาให้กับผ้าภูอัคนี ของตำบลเจริญสุข จังหวัดบุรีรัมย์

ตัวอย่างการเคลือบด้วยนาโนเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในพัฒนาต่อยอดสำหรับผ้าภูอัคนี:

1. การตกแต่งสำเร็จยับยั้งแบคทีเรีย (Anti-bacterial Finishes): การตกแต่งสำเร็จยับยั้งการเจริญเติบโตของแบคทีเรียเป็นการตกแต่งสิ่งทอที่กำลังได้รับความนิยมมากในขณะนี้ สามารถจัดการเจริญเติบโตของแบคทีเรียได้ทั้งเชื้อแบคทีเรียแกรมบวกและแกรมลบซึ่งเป็นสาเหตุของกลิ่นอับไม่พึงประสงค์อันเนื่องจากการสะสมของเชื้อแบคทีเรีย
2. การตกแต่งสำเร็จให้ผ้านุ่ม (Softening Fabric): เป็นการตกแต่งสำเร็จสำหรับเส้นใยทุกประเภท ปัจจุบันมีการกระทำกันอย่างกว้างขวางที่สุดโดยไม่เพียงแต่ในอุตสาหกรรมสิ่งทอเท่านั้น แม้แต่ในครัวเรือนก็มีการทำให้ผ้านุ่มภายหลังการซักล้างกันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายการตกแต่งให้ผ้าให้มีคุณสมบัตินุ่มลื่นนอกจากจะทำให้ผ้ามีคุณสมบัติสวมใส่สบายแล้ว ยังทำให้ผ้าเนื้อมากขึ้นและช่วยลดการบิดงอทำให้ผ้าคุณสมบัตินุ่มลื่นได้ดีอีกด้วย
3. การตกแต่งสำเร็จสะท้อนน้ำ (Water Repellent Finishes): การตกแต่งสะท้อนน้ำอาศัยหลักการเรื่องแรงดึงดูดของวัสดุ เป็นการลดค่าแรงผิวของวัสดุหรือผ้าซึ่งจะทำให้ผ้าสมบัติสะท้อนน้ำจะตอบโต้ผู้ที่ชอบในผลิตภัณฑ์ แต่ติดปัญหาเรื่องของการดูแลรักษาที่ยากและเปื้อนง่ายได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการตกแต่งให้ผ้ามีสมบัติสะท้อนน้ำจะช่วยลดการเยื่อของสิ่งสกปรกในรูปของเหลวได้

ข้อมูลสำหรับติดต่อ :

ดร. วรล อินทะสันตา และคณะผู้ร่วมวิจัย
ทีมวิจัยนวัตกรรมเส้นใยนาโน
กลุ่มวิจัยวัสดุผสมและการเคลือบนาโน
ศูนย์นาโนเทคโนโลยีแห่งชาติ

